

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 14 (391)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
25 липня 2015 року

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

У НОМЕРІ

НІНА ЛОПУГА: «ЛЮБЛЮ СВІЙ УНІВЕРСИТЕТ, БО ВІН НАЙКРАЩИЙ»

Ніна Лопуга, успішно склавши літню сесію та тестові іспити «Крок», перейшла на 4 курс медичного факультету. Спілкування з дівчиною, яка виявилася приємною та цікавою співрозмовницею, розпочалося з традиційного – розповісти про себе.

— Родом я з Рівненщини, з міста Кузнецовськ. В моїй родині (і навіть серед знайомих) лікарів не було. Мама — педагог, хімік-біолог, керівник гуртка «Пізнай себе» в будинку юнацької та дитячої творчості. Тато — пожежник. Відколи себе пам'ятаю, дуже пишалася батьком і в дитинстві теж хотіла стати пожежником, щоб рятувати людей від вогню. Коли піросла, збагнула, що це радше чоловіча професія. Але мрія — рятувати життя, допомагати всім, кому погано й боляче — залишилася. Тому обрала медицину. Старанно готувалася до вступу в медичний виш і школу закінчила із золотою медаллю. Спочатку збиралася здобувати вищу медичну освіту в Польщі, тож записалася на курси польської мови й після року навчання склала іспит та отримала сертифікат. Загалом мови мені добре даються і польська — не виняток. Але вступна кампанія там пізніше, ніж у нас, бо й саме навчання починається в жовтні. Вирішила не гаяти часу й подала документи до Вінницького, Львівського, Чернівецького медичних ВНЗ і до ТДМУ. Рекомендації до зарахування отримала скрізь, але серед медуніверситетів ТДМУ сподобався найбільше, тому вирішила навчатися саме тут.

Тернопіль вразив красою та затишком. Раніше мені про нього розповідала мама, яка закінчила Тернопільський педагогічний університет, а я вперше побачила файне місто, коли приїхала подавати документи. Приїхала з батьками, які завжди вболівали за мене та всіляко підтримували. Дуже вдячна батькам за цю підтримку.

— Отож батьки схвалили ваш вибір?

— Мама дуже хотіла, щоб я була лікарем, вона лише лікарем мене й бачила. Тато ж казав: обирати тобі, головне, щоб професія була до душі.

— Ви добре навчаєтеся, отримували підвищену стипендію.

— Моя мотивація — стати висококваліфікованим лікарем. А ще дуже цікавить медицина як наука. В університеті є всі умови для реалізації прагнень студентів до наукової діяльності. На 2 курсі я допомагала писати наукову роботу з фізіології, в якій йшлося про хворобу очей — міопію. Тема дуже актуальна, бо зростає

кількість людей, які страждають від порушення зору. Зокрема, і серед студентів. Досліджувала конкретні випадки, аналізувала зібрані статистичні дані. Результати підтвердили зв'язок між цим захворюванням і тривалим навантаженням на зоровий апарат, зокрема, під час роботи за комп'ютером.

— В якій галузі медицини хотіли б спеціалізуватися в майбутньому?

— Поки що не знаю. На старших курсах побільшає клінічних дисциплін, тоді стане зрозуміло, яка галузь медицини мені цікава особливо. Зараз подобається психіатрія, неврологія. Особливо — психіатрія. Це надзвичайно важлива і все ще недостатньо досліджена галузь медицини, яка таїть у собі багато загадкового. Хоча про людський організм, здається, відомо все, але робота мозку й досі за-

лишається найбільшою таємницею, глибокі причини багатьох психічних захворювань вивчені недостатньо. На 4 курсі хочу записатися до студентського наукового гуртка на кафедрі психіатрії, працювати над науково-дослідницькою роботою в цій галузі. А ще ходитиму на курси з розмовної англійської, щоб поглибити свої знання. Бо англійська, кажуть, істинна мова медицини.

З клінічних дисциплін, які вже вивчали, найулюбленіші — педіатрія, терапія, хірургія. Дуже цікава деонтологія, в основі якої лежить вчення про моральність в медицині, правила спілкування з пацієнтом. Люди різні й до кожного треба знайти підхід. Довіра пацієнта до лікаря — неодмінна умова успішного лікування хворого.

(Продовження на стор. 8)

Стор. 4-5

УДЕСЯТЕ ЛІТНІ ШКОЛИ ТДМУ ЗІБРАЛИ СТУДЕНТІВ З УКРАЇНИ ТА З-ЗА КОРДОНУ

У навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина» ТДМУ імені І. Горбачевського 19 липня вдесьте зібралися майбутні медики з усієї України та з-за кордону, зокрема, з Болгарії, Польщі, Грузії. Попереду у них два тижні, насичені вдосконаленням знань з англійської мови, виробленням лідерських і комунікативних навичок, екскурсіями, національними танц-класами, іграми та спілкуванням з однодумцями.

У навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина» ТДМУ імені І. Горбачевського 19 липня вдесьте зібралися майбутні медики з усієї України та з-за кордону, зокрема, з Болгарії, Польщі, Грузії. Попереду у них два тижні, насичені вдосконаленням знань з англійської мови, виробленням лідерських і комунікативних навичок, екскурсіями, національними танц-класами, іграми та спілкуванням з однодумцями.

Стор. 6

АБИТУРІЄНТИ ПРАГНУТЬ СТАТИ СТУДЕНТАМИ

10 липня стартувала цьогорічна вступна кампанія й абітурієнти поспішають подати документи до обраних вишів. Біля морфологічного корпусу ТДМУ, де працює приймальна комісія, людно з першого ж дня. Молоді люди несуть заяви про вступ, сертифікати ЗНО та шкільні атести. Охочих навчатися в одному з кращих медичних університетів України багато, але завдяки чіткій організації та злагодженій роботі приймальної комісії вступна кампанія триває у звичному режимі.

10 липня стартувала цьогорічна вступна кампанія й абітурієнти поспішають подати документи до обраних вишів. Біля морфологічного корпусу ТДМУ, де працює приймальна комісія, людно з першого ж дня. Молоді люди несуть заяви про вступ, сертифікати ЗНО та шкільні атести. Охочих навчатися в одному з кращих медичних університетів України багато, але завдяки чіткій організації та злагодженій роботі приймальної комісії вступна кампанія триває у звичному режимі.

Стор. 7

ЖИТТЯ, ВІДДАНЕ НАУЦІ

Фонд проф. Е.Н. Бергера в облархіві відкрили 1987 року. Документи, передані тоді на зберігання, оформили у 29 справ. Згодом в архів надійшло ще 483 документи за 1935-1999 роки. 2005 року працівники відділу формування НАФ і діловодства провели науково-технічне опрацювання їх та оформили наступних 65 справ, що разом склало 94 справи.

Фонд проф. Е.Н. Бергера в облархіві відкрили 1987 року. Документи, передані тоді на зберігання, оформили у 29 справ. Згодом в архів надійшло ще 483 документи за 1935-1999 роки. 2005 року працівники відділу формування НАФ і діловодства провели науково-технічне опрацювання їх та оформили наступних 65 справ, що разом склало 94 справи.

ПІЛОТНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ У ТДМУ

МЕДИЧНИХ СЕСТЕР НАВЧАТИМУТЬ ОСНОВАМ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

У травні в нашому університеті стартував українсько-канадський проект навчання медичних сестер. Елективний курс «Допомога пацієнтам з посттравматичним синдромом» впроваджено у навчальний план професійної підготовки бакалаврів медсестринства, а активно працює він вже у вересні. Детальніше про інновації розповіла директор навчально-наукового інституту медсестринства ТДМУ, доцент Світлана Ястремська.

— Тернопільський медичний університет активно співпрацює з країнами Північної Америки, а нещодавно ми підписали черговий меморандум про співробітництво між ТДМУ та університетом МакЮвена (Канада) у сфері навчально-наукової діяльності, — каже Світлана Олександрівна. — В рамках ділового партнерства й було започатковано елективний курс «Допомога пацієнтам з посттравматичним синдромом» для медсестер-бакалаврів. Якщо проект виявиться успішним, будемо й надалі впроваджувати

його на додипломному та післядипломному етапах.

За словами директора, навчальні програми вишів, які готують лікарів, вчителів, психологів, соціальних працівників містять певні курси, де студенти опановують методики надання допомоги людям з посттравматичним синдромом. У навчальних же планах з підготовки медичних сестер тема психологічного здоров'я чомусь обмежена лише кількома заняттями. Не передбачено у навчальному процесі й медсестринських аспектів надання меддопомоги пацієнтам з посттравматичним стресовим розладом. Тому й вияскравилася проблема, як медичні сестри у своїй практичній діяльності мають працювати з цими людьми, особливо у нинішні нелегкі для України часи воєнних дій, терористичних актів, збройних конфліктів.

— Медична сестра це та особа, яка почасти першою зустрічає потерпілого, вона у тісному контакті з пацієнтом, його родиною, отож має заздалегідь подбати про усі їхні потреби, в тому числі й психологічні, — твердить Світлана Ястремська. — Якщо вона володітиме певним арсеналом знань, то безпомилково роз-

пізнає симптоми посттравматичного стресового розладу та надасть психологічну допомогу або ж скерує людину до потрібного фахівця. З цією метою передовсім і був зорганізований елективний курс «Допомога пацієнтам з посттравматичним синдромом». Наші канадські колеги запропонували свій досвід і власне бачення у викладанні цієї дисципліни, адже їхню країну також не оминули воєнні дії й було чимало людей, скалічених не лише фізично, а й морально, яким треба було надавати психологічну допомогу. Матеріали, які представили канадські партнери, ми переклали українською і вже наприкінці травня канадська делегація прибула до ТДМУ, аби розпочати навчання та тренінги для наших викладачів. Особливу увагу хочу привернути до форм і засобів викладу навчального матеріалу. Якщо ми звикли до того, що навчальний процес забезпечується такими видами, як лекція, семінарське заняття, практичне заняття, то канадійці поставили наголос на нових видах занять. Приміром, навчання в групах з використанням елементу дибріфінгу, коли викладач пропонує якесь ситуаційне завдання, а студент вирі-

шує його у рамках власної компетенції. Згодом усі учасники дибріфінгу у спільному колі обговорюють кожний етап вирішення цього завдання, зазначають, що було правильно, що не так. Зауважте, що викладач тут виступає у ролі спостерігача, але корегує та скерує цей процес. Ще один важливий елемент у діяльності медсестер, на якому особливо наголошували канадські фахівці, це врахування духовних потреб пацієнта: віросповідання, приналежності до певної національності, політичних поглядів. Велику увагу медсестри мають приділяти культурологічним аспектам: вмінню правильно спілкуватися з пацієнтами, дотримуватися етичних норм у проведенні огляду, коректно доносити інформацію.

Наступним кроком у реалізації цього проекту була зустріч з представниками МОЗ України, щоб отримати дозвіл на введення цього курсу в нашому закладі як елективного на додипломному етапі викладання. Приємно, що у МОЗ України підтримали цю обопільну справу, до того ж Надзвичайний Посол Канади в Україні Роман Вашук дав схвальну оцінку.

Над впровадженням цього кур-

су у навчальний процес будуть вести курацію рецензенти чотирьох навчальних закладів України: Львівського, Черкаського, Харківського базових медичних коледжів та Житомирського інституту медсестринства. Вони рецензуватимуть та проведуть оцінювання рівня викладання цієї дисципліни в нашому інституті, а також й самі братимуть участь у спільних тренінгах, запозичуючи новий досвід. Уже в січні наступного року фахівці ТДМУ мають намір зорганізувати всеукраїнську конференцію, аби обговорити напрацьоване та запровадити у цих чотирьох медичних навчальних закладах курс «Допомога пацієнтам з посттравматичним синдромом». Згодом, коли він пройде апробацію ще й там, будуть рекомендувати його для навчання майбутніх медичних сестер в усіх медзакладах України 1-2 рівня акредитації. Одночасно з впровадженням такого навчання на додипломному рівні планується й започаткувати його на післядипломному, аби навчати медичних сестер, що працюють у медичних закладах з пацієнтами, які потребують психологічної допомоги.

Лариса ЛУКАЩУК

МОБІЛІЗОВАНІ

ІГОР КУЛЯНДА: «ВІЙСЬКОВІ ГОСПІТАЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ МЕДИКАМЕНТАМИ І ОБЛАДНАННЯМ»

На кілька днів у відпустку приїхав нещодавно мобілізований доцент кафедри травматології та ортопедії з комбустіологією Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Ігор Кулянда. Він з радістю відвідав університет, аби зустрітися з колегами, подякувати їм та адміністрації вишу за підтримку й допомогу.

«Виповнюється два місяці, як був мобілізований на військову службу. Разом з іншим представником ТДМУ — асистентом кафедри мікробіології, вірусології та імунології Миколою Винничуком проходили навчання в Городку. З 12 травня працюю начальником відділення підсилення медичних підрозділів у військовому госпіталі №66 у Львові. Такі підрозділи створені у всіх госпіталях, оскільки їхнє штатне забезпечення на час бойових дій не відповідає нагальним потребам. Переважно до цих відділень входять хірурги, травматологи та анестезіологи. По суті, ми — мобільна структура на-

дання медичної допомоги, яка виїжджає у відрядження. Підміняє тих, хто у відпустці і т.д. У нашому розпорядженні дві міські лікарні, куди привозять поранених. Туди виїжджає спеці-

лізована медична бригада, до якої, як правило, входять хірург, нейрохірург, анестезіолог і травматолог, залежно від потреби. Якщо пацієнти потребують кваліфікованішої допомоги та тривалого лікування, то їх переводять до Дніпропетровська. Ми є госпіталем другого рівня надання медичної допомоги з елементами кваліфікованої спеціалізованої допомоги», — розповів Ігор Кулянда.

Він також зазначив, що в його підрозділі проходить службу доцент кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ Мирослав Домбрович.

«У госпіталях медикаментозне та технічне забезпечення — на належному рівні. Сюди бійці потрапляють переважно з вогнепальними переломами кінцівок, які потребують накладання спеціальних фіксуючих пристроїв. Певну кількість та-

ких пристроїв придбано за волонтерські кошти, частину — за державні. Наш університет також вирішив нам допомогти із закупівлею потрібного обладнання для травматологічних операцій. Ми повинні завжди мати достатній запас необхідних пристроїв, аби в разі потреби надати допомогу великій кількості поранених.

Окрім того, наші колеги з ТДМУ постійно нами опікуються. Часто нам телефонує заступник декана медичного факультету Галина Крицька, Ольга Литвинова. Юрій Грубар разом з кафедрою загальної та малоінвазивної хірургії допомогли в закупівлі перев'язувального матеріалу. Як правило, кожного підтримує та громада, від якої він приїхав. Звичайно, що держава теж забезпечує, але державна машина важка і розв'язання багатьох проблем вимагає тривалого часу. На рівні людей все вирішується легше і швидше», — підсумував Ігор Кулянда.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ДОБРОЧИННИЙ КОНЦЕРТ ГУРТУ «PRIMAVERA»

Другий благодійний концерт гурту ТДМУ «Primavera» відбувся в ТРЦ «Подольня». Головною метою заходу було зібрання коштів для потреб бійців АТО. Участь у концерті взяли представники громадської організації «Білі берети» Олександр Башта, Зіновій Гвоздик та Сергій Коновал. Нагадаємо, що вони є щорічними випускниками ТДМУ. Хлопці принесли свої наплічники медиків-волонтерів, тож кожен бажачий мав нагоду ознайомитися з їхнім вмістом і переконатися у тому, наскільки потрібно є допомога військовим задля збереження їхнього життя.

«Цього разу ми зібрали 1540 гривень, які передали доценту кафедри дитячих хвороб Тамарі Воронцовій. Її син нещодавно був поранений на передовій. Окрім того, вона невдовзі їхатиме на Схід України, аби відвезти гуманітарну допомогу нашим військовим. Їй потрібно докупити предмети першої необхідності. Взагалі Тамара Олександрівна є для нас взірцем людської самовідданості та вірного служіння медицині. Вона була на Майдані, надаючи допомогу протестувальникам, постійно зорганізовує гуманітарні допомоги бійцям АТО», — розповіла солістка гурту Зоряна Сабат.

Прес-служба ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, О. БУСЬКА, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники: Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського, головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Видавець: Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського
Індекс 23292

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000
видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 3,33 друк. арк. Наклад — 2000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті імені І.Я. Горбачевського, 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

**Лілія БАБІНЕЦЬ,
завідувач кафедри
первинної
медико-санітарної допомоги
та загальної
практики-сімейної
медицини, професор**

Дві знакових для фахівців загальної практики-сімейної медицини події відбулися цього літа. Це – IV з'їзд сімейних лікарів України в Полтаві, де обрали нового президента Української асоціації сімейної медицини (УАСМ), і нещодавній семінар-нарада «Актуальні питання розвитку та функціонування первинної медичної допомоги», яка збрала головних лікарів центрів первинної медико-санітарної допомоги та головних позаштатних спеціалістів зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина» у Києві. Зібрання, на яке прибуло понад 200 делегатів з усіх куточків України, відбулося під патронатом Української асоціації сімейної медицини та за підтримки МОЗ України. Форум, який ініціювали та zorganizували новообраний президент Української асоціації сімейної медицини Лариса Матюха та новий актив УАСМ, став першою представницькою візією інновацій, аби запропонувати суспільству масштабні зміни.

До складу делегації нашого краю ввійшли: президент ГО «Асоціація сімейних лікарів Тернопільської області», головний позаштатний спеціаліст зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина» департаменту ОЗ ТОДА Олександр Ткач; головний лікар Козівського ЦПМСД Зоряна Пончко, головний лікар Зборівського ЦПМСД Ольга Кубант, головний лікар Гусятинського ЦПМСД Михайло Кобрин; завідувач кафедри ПМСД та ЗП-СМ ТДМУ, віцепрезидент Асоціації сімейних лікарів Тернопільської області, член правління УАСМ, професор Лілія Бабінець; головний лікар Буцацького ЦПМСД Сергій Головецький. У роботі семінару взяв участь перший заступник міністра охорони здоров'я України Віктор Шафранський, який тепло привітав делегатів та активно працював у складі фокус-груп зі створення програми дій у сфері реформування первинної медичної допомоги. Він дуже влучно сформулював головний тренд розвитку системи охорони здоров'я України на найближче майбутнє: «Первинна медико-санітарна допомога на засадах сімейної медицини – базис системи охорони здоров'я України». Звісно, така домінанта мобілізувала на активну працю всіх присутніх представників сімейної медицини та задала заходу оптимістичне налаштування. Якщо високопосадовець МОЗ заявив про готовність працювати з людьми «без краватки»,

Тернопільська делегація разом з президентом УАСМ, професором Ларисою МАТЮХОЮ (третя справа)

як він сам це озвучив, то не погасла надія на активний поступ у реформуванні первинної медико-санітарної допомоги. Загалом семінар-нарада стала своєрідним продовженням роботи з'їзду, на якому очікували почути з уст керівництва галузі найголовніші проблемні питання нормативної бази. Але у контексті сімейної медицини вони чомусь не прозвучали, не були узгоджені й шляхи подальшого розвитку. Щоправда, тишить, приміром, що обрали нового президента асоціації. Тут дуже добре спрацював елемент демократії, коли делегати віддали голоси за свого ідейного натхненника, на якого покладаємо великі сподівання. Отож семінар-нарада, зібравши людей відповідальних за цей фах, мотивував усіх на роботу, коли у тісному творчому тандемі злилися інтереси керівників первинної медико-санітарної допомоги регіонів та представників асоціації. Це дуже важливо, щоб у такому ключі й надалі розвивалася наша співпраця. Тому вже на семінарі-нараді побачили неабиякий інтерес до проблем галузі заступника міністра охорони здоров'я, який впродовж дня працював з нами у фокус-групах, цікавився, що люди за основними напрямками напрацьовують. На цей захід прибули й виступили також народні депутати України, проявивши власну ініціативу. Основні месиджі, крім організаційного, були про активізацію професійного самоврядування, фактори демократизації, як у європейських країнах, це дасть можливість рухатися та брати на себе відповідальність. Активно порушувалося питання лідерства в медицині, щоб кожний сімейний лікар, а особливо керівник центру первинної медико-санітарної допомоги, розвивав у собі якості лідера, тобто вчився нести відповідальність за пацієнтів і лікарів, якими він опікується, проявляв державницьку позицію. Цілком логічно на форумі прозвучало звернення до представників сімейної медицини долучатися до виборчого процесу на всіх рівнях,

бо чим більше буде наших представників у законодавчій владі, тим швидше розв'язуватимуться проблеми медицини. Червоною ниткою пройшов на нараді заклик до самоосвіти – сімейні лікарі мають бути налаштовані на постійне навчання, оволодіння іноземними мовами, щоб інтегруватися в світову медичну спільноту, освоювати кращі взірці зарубіжної науки та практики, ознайомлюватися зі світовим досвідом, бо ж раніше цьому мало приділяли уваги. Це і в кулуарах звучало, і у доповіді народного депутата, професора Ольги Богомолець. На мій погляд, це дуже важливо. Йшлося й про те, щоб збагачувати арсенал сімейного лікаря не лише стандартними протоколами, що дуже важливо, але й знаннями різних альтернативних методик впливу на пацієнта, які поліпшують лікувальний процес, як-от комплексна гомеопатія, голкорексфлексотерапія, апаратні методики, вертебрологія. Колись цього сахалися, нетрадиційна медицина була далеко за рамками ортодоксальних методів, а нині приємно, що з високих трибун кажуть про дієвість цих засобів.

Аналітичною доповіддю в контексті найкращого світового та вітчизняного досвіду щодо вирішення нагальних питань сімейної медицини розпочала семінар президент УАСМ, головний позаштатний спеціаліст МОЗ України з питань сімейної медицини, завідувач кафедри сімейної медицини та амбулаторної допомоги НМАПО імені П.Л. Шупика, професор Лариса Матюха. Вона, зокрема, сформулювала концептуальні засади ефективної роботи первинної медико-санітарної допомоги. Отож при реформуванні ПМСД важливо враховувати два аспекти. Перший – оптимізація мережі, тобто наближення до пацієнта та збільшення доступності, а другий – що зміцнення ПМСД можливе лише при наповненні змістом спеціальності «загальна практика-сімейна медицина». Лариса Матюха привернула увагу присутніх до

структурно-функціональної моделі ПМСД на засадах сімейної медицини, у центрі якої головною дійовою особою – пацієнт.

Доповідач дала чітке обґрунтування й самого поняття первинної медико-санітарної допомоги. Це – медична допомога, яку надає в амбулаторних умовах за місцем проживання (перебування) пацієнта лікар ЗП-СЛ і передбачає надання консультації, проведення діагностики та лікування найбільш поширених хвороб, травм, отруєнь, патологічних, фізіологічних (під час вагітності) станів, здійснення профілактичних заходів; скерування відповідно до медичних показань пацієнта, який не потребує екстреної медичної допомоги, для надання йому вторинної (спеціалізованої) або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Йдеться і про надання невідкладної медичної допомоги в разі гострого розладу фізичного чи психічного здоров'я пацієнта та не потребує екстреної, вторинної (спеціалізо-

Схема. Структурно-функціональна модель ПМСД на засадах сімейної медицини

ваної) або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Щодо питань організації надання ПМД, то її повинні забезпечувати Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги, які є самостійними закладами охорони здоров'я, а також лікарі загальної практики-сімейної медицини, які провадять господарську діяльність з медичної практики як фізичні особи-підприємці та перебувають з цими закладами охорони здоров'я у цивільно-правових відносинах. До складу ЦПМСД можуть входити структурні та відокремлені підрозділи (фельдшерсько-акушерські пункти, амбулаторії, медичні пункти, медичні кабінети). Лариса Матюха підкреслила, що вітчизняна модель сімейної медицини ґрунтується на світових стандартах,

які довели свою ефективність багатолітнім досвідом існування, зокрема, це Ідеологічний маніфест (WONCA 1991, ООЗ 1995), який визначає місце ЗП-СМ у системі охорони здоров'я як всеохоплюючої, доступної, безперервної, персональної, такої, що заснована на роботі в команді, холистична, орієнтована на сім'ю, на громаду, координуюча, конфеденційна, адвокатуюча (відповідальність за пацієнта). Всесвітня організація, що об'єднує понад 30 національних асоціацій ЗП-СМ (WONCA), у тому числі УАСМ, доповнила розпочату роботу ВООЗ, визначивши зміст спеціальності «ЗП-СМ», яка є ядром ПМД, та шість компетенцій лікаря ЗП-СЛ (базові документи ВООЗ (1987), WONCA (1991, 2002, 2005, 2011)).

Важливою подією у розвитку сімейної медицини в Україні на міжнародних засадах розуміння СМ є прийняття наказу МОЗ України від 05 серпня 2013 р. №686 «Кваліфікаційна характеристика лікаря ЗП-СЛ на компетентнісних засадах». На цьому шляху також послуговуємося стратегічним документом ВООЗ «Здоров'я 2020», де зберігається прихильність принципу: «Первинна медико-санітарна допомога є наріжним каменем систем охорони здоров'я у ХХІ столітті». Документ затвердили представники 53 країн Європейського регіону ВООЗ, у тому

числі України (вересень 2012 року).

Не оминула Лариса Матюха й недоліків сучасної системи охорони здоров'я, які заважають поступальному розвитку. Серед них – орієнтація на стаціонарну допомогу (на лікування, на спеціаліста); недостатня увага зміцненню здоров'я і профілактиці; обмежене визнання ролі та місця первинної допомоги; слабкий зв'язок ПМД з більш високими рівнями допомоги; недостатнє фінансування ПМСД. Неспроможність сучасної системи охорони здоров'я, в тому, що вона передусім орієнтована на спеціалізовану меддопомогу, а відтак поза увагою залишаються важливі потреби галузі охорони здоров'я, соціального захисту.

ДАЛІ БУДЕ

УДЕСЯТЕ ЛІТНІ ШКОЛИ ТДМУ ЗІБРАЛИ С

У навчально-оздоровчому комплексі «Червона калина» Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 19 липня вдесьте зібралися майбутні медики з усієї України та з-за кордону, зокрема, з Болгарії, Польщі, Грузії. Попереду у них два тижні, насичені вдосконаленням знань з англійської мови, виробленням лідерських і комунікативних навичок, екскурсіями, національними танц-класами, іграми та спілкуванням з однодумцями. Як показує досвід, упродовж цього часу молодь настільки тісно здружиться, що буде важко прощатися. Та всі вони матимуть змогу знову зустрітися під час конгресу молодих науковців і вчених, який також щорічно відбувається на базі НОК «Червона калина» ТДМУ. Дружні стосунки, які народжуються під час літніх шкіл, їхні учасники, як правило, підтримують тривалий час.

Головним завданням цього заходу є об'єднання нашої країни та світу за допомогою спілкування між мо-

Михайло КОРДА, ректор ТДМУ, професор, відкриває літні школи

також були юнаки й дівчата, які навчалися в багатьох університетах Росії. Чималою популярністю цей проект користується серед студентів медичних ВНЗ України.

Завжди раді гостям, адже наш край славиться доброзичливістю й гостинністю. Літні школи щоразу відбуваються цікаво та креативно. Цього року оргкомітет також підготував чимало пізнавального й корисного. На мою думку, такий захід є дуже важливим, адже найбільша цінність в нашому житті – спілкування між людьми. Спілкуючись між собою, знаходите нових друзів з усієї України та інших країн. Це надзвичайно важливо нині, коли рівень агресії у світі зростає, коли частина України охоплена війною.

До речі, друга половина літніх шкіл відбудеться в серпні в «Червоній калині» за участю студентів Донецького та Лугансь-

кого медичних університетів. Ця молодь змушена була покинути рідні домівки через окупацію їхньої рідної землі агресорами. Ми покажемо їм красу нашого краю, наскільки щирими є наші люди, як вони вболівають за майбутнє своєї держави, її цілісність і процвітання.

Шановні учасники літніх шкіл, вважаю, що ви є елітою своєї нації – української, болгарської, грузинської, польської. Від вас залежить майбутнє ваших народів. Встановлення та підтримка тісних дружніх стосунків допоможе вам разом зробити цей світ кращим. Бажаю, аби співпраця між нашими університетами постійно розвивалися, а ви були успішними та щасливими», – звернувся до всіх присутніх ректор ТДМУ, професор Михайло Корда.

НАШІ НАДІЙНІ ПАРТНЕРИ ТА ВІРНІ ДРУЗИ

До НОК «Червона калина» приїхали покращувати свої знання з

англійської мови та розвивати лідерські й комунікативні навички студенти Національного фармацевтичного університету (Харків), Харківського національного медичного університету, Одеського національного медичного університету, Запорізького державного медичного університету, а також понад 50 кращих представників Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Щодо закордонних партнерів, то своїх викладачів і студентів делегували Тбіліський державний медичний університет, медичний університет

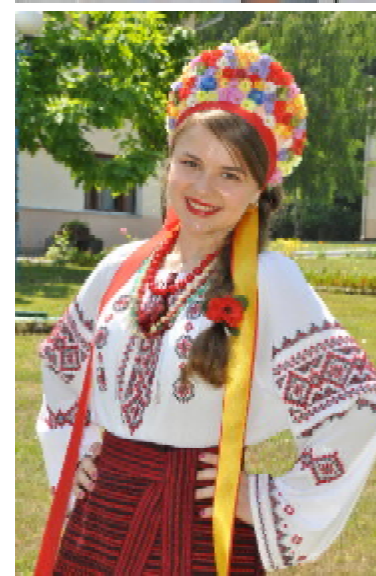
Софії (Болгарія), Вроцлавський медичний університет і Вища школа безпеки у Познані (Польща).

«Пишаємося понад усе наявністю надійних партнерів, які підтримують нас у важкій ситуації, що склалася в країні. Вони вже багато років поспіль, незважаючи ні на що, приїжджають взяти участь у літніх школах. Насамперед це стосується студентів Тбіліського державного медичного

університету. Вони пережили подібні події, тому розуміють нас, як ніхто інший, за що їм дуже вдячні.

Раді ще одному надійному партнеру – Вроцлавському медичному університету, з яким упродовж тривалого часу склалася тісна співпраця.

Програма літніх шкіл спрямована не лише на зміцнення та розширення міжнародних контактів, а й на об'єднання нашої країни. Ук-

раїна – єдина! І діяльність нашого університету цьому доказ. Свого часу в наших літніх школах взяла участь студентка Луганського та Донецького університетів, з якими досі підтримуємо контакти.

Радіємо новим нашим друзям – медичному університету в Софії та Вищій школі безпеки у Познані, з якими попереду нас очікує впровадження спільних освітніх програм», – розповіла голова оргкомітету літніх шкіл і начальник міжнародного відділу Наталія Лісничук.

ВЕЛИКА ШАНА ЗАСНОВНИКОВІ ЛІТНІХ ШКІЛ – ПРОФЕСОРУ ЛЕОНІДОВІ КОВАЛЬЧУКУ

Урочисте відкриття X Міжнародних студентських літніх шкіл цього року відбулася з цікавим сюрпризом. Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського підготували танцювальний флешмоб під популярні з сучасних українських пісень. До дійства залучили всіх представників нашого ВНЗ, які нинішнього року пройшли відбір для участі в літніх школах.

Відтак в актовій залі конгрес-центру «Червоної калини» організатори та студенти репрезентували гостям красу, велич та унікальність України. Солов'їна наша мова розквітла у піснях, які виконували студенти ТДМУ.

(Продовження на стор. 5)

лодими людьми з різних вищих навчальних закладів. Водночас організатори ставлять за мету формувати молоду українську еліту, про що під час свого виступу на офіційному відкритті зазначив ректор ТДМУ, професор Михайло Корда.

МОЛОДІ ПІД СИЛУ ЗМІНИТИ СВІТ

«Доброю традицією стало те, що у липні кожного року на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» нашого університету збираються гості з навчальних закладів України та з-за кордону. Ми з радістю приймали студентів з Малайзії та Індонезії, Німеччини та США, Польщі та Словаччини, Чехії та Австрії, Грузії та країн Середньої Азії. Учасниками літніх шкіл

ІДЕНТИВ З УКРАЇНИ ТА З-ЗА КОРДОНУ

(Закінчення. Поч. на стор. 4)

Найбільш хвилюючою була розповідь про віхи сучасної нашої історії. На жаль, зараз українці змушені протистояти російському агресорові.

Молодь ТДМУ детально розповіла про визначні місця кожного обласного центру України. З особливою любов'ю студенти представили рідний Тернопіль та рідний університет. З гордістю вони розповідали про досягнення свого навчального закладу.

Трепетним, хвилюючим став спогад про попереднього ректора, члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Ковальчука, який був ініціатором заснування літніх шкіл. Упродовж дев'яти років він підтримував втілення цього проєкту. З цього року школи носимуть його ім'я.

Леонід Якимович називав літні школи найбільш успішним і стабільним проєктом університету упродовж

та російська. Учасники літньої школи вироблятимуть лідерські риси, вчитимуться планувати й прогнозувати майбутнє, випрацюватимуть вміння досягати поставленої мети та формувати цілі, створювати алгоритми розв'язання тієї чи іншої

гади про які вони пронесуть кризь усе життя. Спостерігаючи за студентами, які брали участь в цьому проєкті, можу сказати, що вони змінилися. Дехто став активним громадським діячем, хтось покращив результати в навчанні, у деякого змінився світогляд. Та всі учасники усвідомили свої можливості і завдання в житті», — поділилася враженнями Наталія Лісничук.

Удесяте в рамках літніх шкіл відбудеться тренінг з медицини невідкладних станів. У теперішніх умовах військових дій надзвичайно важливо володіти навичками надання домедичної допомоги. Під час цього заходу учасники не лише

літні школи — це вагомий внесок у формування медичної еліти нашої країни, розширення міжнародної співпраці задля збереження миру й стабільності, фахового спілкування та нових відкриттів», — зазначила Наталія Лісничук.

ОДНА РОДИНА

Під час відкриття Міжнародних студентських літніх шкіл учасники та гості отримали можливість безпосередньо доторкнутися до українських традицій та культури, відвідавши етнографічну виставку вишиванок, старожитностей, предметів побуту. Зорганізувала унікальну ек-

спозицію родина викладача медуніверситету Орісі Смачило. Пані Оріся з радістю розповідала про особливості вишиття кожної сорочки та рушника. «В експозиції представлена лише частина моєї колекції. Намагаюся щороку показувати нові речі. Деякі сорочки та рушники дісталися мені у спадок, багато вишивала я і моя донька Оріяна. Для освоєння техніки вишиття весільного рушника ми навіть спеціально їздили на навчання до одного з училищ. Звичайно, на виготовлення такої речі потрібно чимало часу й зусиль. Та цю традицію варто підтримувати, аби передавати її нащадкам. В експозиції я символічно відобразила велику українську родину. Сорочки, одягнені на стільці, уособлюють членів сім'ї, які зібралися за великим столом. Також ми показали один із давніх звичаїв — хрещення немовляти в українському строї на кожусі. У такий спосіб батьки дитини бажали достатку й щасливої долі», — розповіла Оріся Смачило.

Представлені візріці вишиття вразили учасників літніх шкіл своєю красою. Довго та уважно їх розглядали іноземні гості. Представниці грузинської делегації цікавилися у власниці виставки значенням символів.

Потрібно зазначити, що вже під час відкриття було помітно те, що цьогорічні літні школи вкотре досягли поставленої мети — молодь встигла здружитися, навчилася спільно працювати. Представники іноземних делегацій наголошували на тому, що вони вражені гостинністю й рівнем підготовки.

«Радий бути тут. Дуже люблю Україну та українців. Чесно кажучи, просто в захопленні від вашого прийому. До нас дуже добре ставилися й ми почуємося, наче вдома. Хочу сказати, що Україна та Грузія дуже схожі між собою, у нас є багато спільного, зокрема, бойовий характер та багато іншого. Впродовж двох тижнів сподіваюся знайти справжніх друзів на все життя, взяти із собою якнайкращі спогади, щоб розповісти своїм землякам в Грузії про Україну. Дуже вас любимо!», — емоційно висловився студент четвертого курсу Тбіліського державного медичного університету Георгій Чоладзе.

Отже, слова гімну літніх шкіл «Червона калина» — студентська

останніх 15 років. І для цього є всі підстави. Щороку до нас приїжджає багато гостей з усіх континентів.

РОБОТА НАД СОБОЮ ТА ТЕМАТИЧНИЙ ВІДПОЧИНОК

Оргкомітет X Міжнародних студентських літніх шкіл, до якого увійшли Наталія Лісничук, Олександра Олещук, Юрій Сорока, Ірина Сорока, Ірина Демків, Світлана Вишницька, Ростислав Горин, Віктор Поліщук, Андрій Пікула, докладає усіх зусиль, аби атмосфера в НОК «Червона калина» була дружньою, а студентська спільнота стала однією великою родиною. Цьому сприяють тренінгові програми, сплави по Дністру, презентації, танц-класи та багато інших заходів.

«Два роки поспіль професійні тренери програми «Сходи в майбутнє» за підтримки Міністерства охорони здоров'я України зорганізують цілоденні тренінги з розвитку особистості. Цього року робочими мовами тренінгу для зручності учасників є англійська, українська

проблеми, яка виникатиме під час професійної діяльності.

Приємно, що троє учасників літніх шкіл, які тепер є лікарями-інтернами, спеціально приїхали допомогти в організації. За їхніми відгуками, досвід шкіл у «Червоній калині» — це незабутні й корисні миті, спо-

відпрацьовують практичні навички, а й вміння працювати в команді, краще засвоюють етичні засади в роботі лікаря. В організації тренінгу допомагають випускники ТДМУ, які спеціально приїдуть з Рівного, Ужгорода, Хмельницького. Вони стояли біля витоків цього проєкту ще будучи студентами медичного університету, а тепер стануть уважними й суворими суддями. Після заходу відбудеться семінар, де детально проаналізують кожну ситуацію та помилку.

Також учасники літніх шкіл матимуть екскурсію Тернополем та ознайомляться з діяльністю нашого університету. Представники кожної країни запропонують свої презентації, а також підготують тематичні танц-класи, що урізноманітнять дозвілля. Вп'яте відбудеться сплав по річці Дністер.

«Час проведення шкіл, звісно, промайне швидко, але враження залишаться на все життя. Тішить, що в особі нового очільника ТДМУ — професора Михайла Корди маємо цілковите розуміння та підтримку. Адміністрація університету та оргкомітет заходу добре усвідомлює

спозицію родина викладача медуніверситету Орісі Смачило. Пані Оріся з радістю розповідала про особливості вишиття кожної сорочки та рушника.

«В експозиції представлена лише частина моєї колекції. Намагаюся щороку показувати нові речі. Деякі сорочки та рушники дісталися мені у спадок, багато вишивала я і моя донька Оріяна. Для освоєння техніки вишиття весільного рушника ми

родина» відображають реальну атмосферу цього заходу. Дивлячись на те, як ще донедавна незнайомі між собою студенти різних вищих навчальних закладів виконували фінальну пісню, обійнявшись за плечі, віриться, що ці щасливі миті будуть для них найціннішим скарбом на все життя.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

Вступна кампанія

АБІТУРІЄНТИ ПРАГНУТЬ СТАТИ СТУДЕНТАМИ

10 липня стартувала цьогорічна вступна кампанія й абітурієнти поспішають подати документи до обраних вишів. Біля морфологічного корпусу ТДМУ, де працює приймальна комісія, людно з першого ж дня. Молоді люди несуть заяви про вступ, сертифікати ЗНО та шкільні атестати. Охочих навчатися в одному з кращих медичних університетів України багато, але завдяки чіткій організації та злагодженій роботі приймальної комісії вступна кампанія триває у звичному режимі. Юнаки й дівчата спокійно чекають своєї черги, щоб зайти в приміщення та здати документи. Рідні з «команди підтримки» сидять на лавочках у затінку дерев. Розмовляють, звичайно, здебільшого про дітей, їхній вибір професії. Серед них і батьки Миколи з Чернівців. Кажуть, що медичний факультет — давня мрія сина, який зі шкільної лави хоче стати лікарем. «Приїхали, щоб підтримати. Хвилюємося, звичайно, бо вступ до вишу — важливий крок, а конкурс до ТДМУ високий. Але робота приймальної комісії добре організована, тому немає кілометрових черг, метушні та безладу. Син уже зайшов до аудиторії, щоб написати заяву. В школі він навчався на «відмінно» й віримо, що стане студентом ТДМУ».

Перед вхідними дверима увагу привертають інформаційні стенди з даними про кількість поданих заяв на місця державного замовлення станом на день нинішній, кількість місць державного замовлення на той чи інший факультет, обсяги цільового прийому сільської молоді, конкурс на цільові місця. Словом, на стендах є все, що потрібно знати абітурієнту. Списки абітурієнтів, які подали заяви, оновлюють щодня.

— Уже традиційно подавати документи можна не лише особисто у паперовому вигляді, а й в електронній формі, активність абітурієнтів з кожним днем зростає, — розповів відповідальний

Віталій КУЛЬЧИЦЬКИЙ, відповідальний секретар приймальної комісії

секретар приймальної комісії, кандидат педагогічних наук, доцент Віталій Кульчицький. — Наприклад, на спеціальність «лікувальна справа», яка традиційно користується великою популярністю, у перший день вступної кампанії абітурієнти подали 176 заяв. Другого дня — майже 200. Загалом за чотири дні вступники разом з копіями документів подали 3115 заяв, електронних і паперових. Найбільше на спеціальність «лікувальна справа» — 1512 заяв. На другому місці — стоматологія. Дедалі більшою популярністю користуються й інші спеціальності, приміром, «здоров'я людини», а також дистанційна форма навчання в навчально-науковому інституті медсестринства, завдяки якій студенти мають право працювати та одночасно навчатися, використовуючи Інтернет-ресурс. Крім того, наш університет надає своїм студентам унікальну можливість отримати два дипломи — український та польський. Цьогорічні абітурієнти, які будуть зараховані до числа студентів ТДМУ, зможуть водночас вступати до Вищої школи безпеки в Познані (Польща)

на заочну форму навчання на пільгових умовах. Успішні випускники медичних училищ і коледжів можуть вступати до ТДМУ одразу на 2 курс за спеціальністю «лікувальна справа», «стоматологія», «фармація» (як на денну, так і заочну форму навчання).

Серед нинішніх вступників — представники різних областей України. Багато їх приїхало з Житомирщини, Хмельниччини, Рівненщини, Буковини, Кіровоградщини, Київщини. Дистанційне навчання дуже популярне серед абітурієнтів з Одеської, Миколаївської, Полтавської областей. Словом, географія якнайширша й цей факт свідчить про престижність та авторитет нашого університету.

— Цьогорічна вступна кампанія має істотні відмінності порівняно з попередніми.

— Так, це новий підхід до обчислення конкурсного бала, автоматизована система надання рекомендацій до зарахування на місця державного замовлення в один етап, запровадження пріоритетності (рейтингування) поданих заяв. Тепер у всіх поданих заявах абітурієнти виставляють пріоритети: вказують спеціальність і ВНЗ, де хочуть навчатися найбільше.

— Як працює приймальна комісія?

— З 9 до 18 години щодня, з годинною перервою на обід, щоб прийняти всі заяви і документи, які нам подають. Крім паперової подачі документів, є ще й електронна.

— Система електронної подачі документів не «зависає»?

— Єдина державна електронна база з питань освіти — «ЄДЕБО» — першого дня, траплялося, давала збій, але нині функціонує справно. Технічні нюанси, якщо такі виникають, усуваються за лічені хвилини й робота триває в нормальному режимі. Все гаразд.

І справді, все відбувається чітко та організовано. Технічний виконавець приймальної комісії Анна Миколенко перевіряє наявність оригіналів і копій потрібних документів у вступників та допомагає скласти їх у потрібній послідовності, щоб технічні секретарі могли швидше вносити інформацію з особової справи до бази даних. Потім абітурієнти пишуть заяви і після їх реєстрації подають папки

приїхав до Тернополя з міста Гола Пристань на Херсонщині. «Знаю, що ТДМУ — дуже гарний університет, тому подав документи саме сюди. Перше місце віддав лікувальній справі, друге — стоматології. Сподіваюся побачити себе в списках рекомендованих до зарахування». Така сама мрія і у Вікторії з Кам'янка-Бузької Львівської області. «Хочу вчитися на медичному факультеті. В Тернопіль при-

Ірина СМАЧИЛО, член приймальної комісії, звіряє документи абітурієнтки

з документами до приймальної комісії.

...Одинадцята година. Прийом документів триває. Розмовляю з абітурієнтами, які вже зареєструвалися.

Олександр і Ростислав — тернополяни. Олександр закінчив Чортківський медичний коледж, Ростислав — Тернопільський. Обоє хочуть продовжити навчання на стоматологічному факультеті ТДМУ. Катя з Чернігова подає документи одразу на кілька спеціальностей: лікувальна справа, стоматологія, парфумерія і косметологія. Пріоритет — лікувальна справа. Віка з Хмельниччини закінчила Чемеровецький медичний коледж і нині мріє стати студенткою медичного факультету ТДМУ, як і вчорашня випускниця школи на Львівщині Олеся. Костянтин

їхала сьогодні вранці разом з батьками і в черзі була двадцять шостою. За годину подала документи. Вважаю, що вступна кампанія в ТДМУ дуже добре організована, тож якихось проблем не виникло. Не було галасу, тисняви, штовханяни. І це дуже приємно».

За словами відповідального секретаря приймальної комісії ТДМУ Віталія Кульчицького, прийом заяв у паперовій або електронній формі від вступників завершать о 18 годині 31 липня. В університет станом на 21 липня надійшло вже майже п'ять тисяч заяв. Нагорі списку пріоритетностей у вступників залишаються такі напрями, як «лікувальна справа» та «стоматологія».

Оксана БУСЬКА, Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ВІТАЄМО!

20 липня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ Олександра Михайлівна КОЛЕСНИКОВА.

Вельмишановна Олександро Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви пройшли 26-літній трудовий шлях бібліотекаря, старшого бібліотекаря одного з найважливіших підрозділів вищого навчального закладу — бібліотеки.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків. Ваша праця відзначена медаллю «Ветеран труда».

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до

людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Олександро Михайлівно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишки, щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили, Щоб довгі

літа плечей не схилили, Щоб спокій і мир панували на світі,

Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

28 липня відзначатиме ювілейний день народження доцент кафедри акушерства та гінекології ТДМУ Леся Іванівна РОМАНЧУК.

Вельмишановна Лесю Іванівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 15 років практичної лікарської роботи та викладання в Кременецькому й Чортківському медичних училищах, успішно пройшли понад 20-літній трудовий шлях у Тернопільському медичному університеті: спочатку асистентом, а останні понад 11 років — доцентом кафедри акушерства та гінекології.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-акушера-гінеколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді

за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Багатогранність Вашої особистості проявилася в плідній літературній творчості. Ви — авторка майже 10 збірок поезій і понад 20 книг цікавої прози, оригінальна виконавиця бардових ліричних і патріотичних пісень.

Активною є Ваша громадська діяльність як члена Національної спілки письменників України, учасниці Революції гідності, заступника головного редактора журналу «Літературний Тернопіль», журналіста телебачення і радіо. На Алеї Зірок у Тернополі сяє Ваша Зірка.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів

Бажаємо Вам, вельмишановна Лесю Іванівно, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишки, довгих років радісного та щасливого життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ЖИТТЯ, ВІДДАНЕ НАУЦІ

ФОНД ПРОФЕСОРА Е.Н. БЕРГЕРА В ОБЛАСНОМУ АРХІВІ

**Василь ФАЙФУРА,
Михайло АНДРЕЙЧИН,
професори**

Фонд проф. Еммануїла Наумовича Бергера в обласному архіві відкрили 1987 року. Документи, передані тоді на зберігання, оформили у 29 справ. Згодом в архів надійшло ще 483 документи за 1935-1999 роки. 2005 року працівники відділу формування НАФ і діловодства провели науково-технічне опрацювання їх та оформили наступних 65 справ, що разом склало 94 справи (фонд Р-3367). Фонд наділений передмовою архівіста І категорії Р.Я. Лойко.

У фонді відклалися документи, які відображають діяльність Е.Н. Бергера як науковця, активного громадського діяча, колекціонера та творчої особистості. Справи у фонді систематизовано за схемою: документи біографічного характеру, наукова діяльність фондоутворювача, матеріали до захисту дисертації, листування, публікації Е.Н. Бергера, збірки публіцистичних матеріалів, громадська діяльність, публікації про професора, колекційні матеріали.

Життєвий шлях Е.Н. Бергера висвітлюють документи біографічного характеру, насамперед — автобіографія, написана 12 березня 1986 року.

Еммануїл Наумович Бергер народився 15 січня 1910 року в м. Києві в сім'ї працівника літографської майстерні. Батьки його родом з Проскурова (нині — Хмельницький). 1926 року Е.Н. Бергер закінчив семирічну школу, а через два роки — курси іноземних мов (відділення англійської мови) та отримав кваліфікацію перекладача. 1930-1935 рр. він — студент лікувального факультету Київського медичного інституту.

З 1932 року Еммануїл Наумович почав працювати практикантом науково-бібліографічного бюро Київської обласної медичної бібліотеки. Незабаром його призначили директором цієї бібліотеки, а трохи згодом — завідувачем бібліотекою Київського медичного інституту (за сумісництвом). Після закінчення медичного інституту 1935 року здібний випускник отримав скерування на посаду директора Української державної медичної бібліотеки в Харкові. Одночасно він вступив до аспірантури при Українському інституті експериментальної медицини за спеціальністю «патологічна фізіологія», де відповідний відділ очолював проф. Данило Овсійович Альперн.

1938 року після завершення навчання в аспірантурі Е.Н. Бергера зарахували на посаду наукового співробітника названого інституту. Того ж року він захистив кандидатську дисертацію. 1939 року молодого науковця затвердили на посаді та у званні

старшого наукового співробітника. Відтоді він почав працювати асистентом кафедри патологічної фізіології Харківського медичного інституту, якою також завідував проф. Д.О. Альперн. Роботу в медичній бібліотеці Е.Н. Бергер припинив 5 червня 1941 року за власним бажанням, мотивуючи цей крок необхідністю зосередитися на науковій та педагогічній діяльності.

У серпні 1941 року у зв'язку з нападом гітлерівської Німеччини на СРСР Інститут експериментальної медицини згорнув свою роботу і його співробітників, у тому числі й Е.Н. Бергера, звільнили з посад. У вересні 1941 року Е.Н. Бергер разом з Харківським медичним інститутом евакуювався в м. Чкалов (тепер — Оренбург), де продовжував працювати асистентом кафедри патологічної фізіології. Одночасно він читав курс військово-медичної підготовки у Чкаловському ветеринарно-зоотехнічному інституті та викладав патологію й військову гігієну в місцевому медичному училищі. 1944 року Е.Н. Бергер разом з медичним інститутом реєвакуювався до Харкова та був затверджений на доцентську посаду. 1947 року

Проф. Е.Н. Бергер читає лекцію студентам III курсу Тернопільського медінституту (1972 рік)

йому присвоїли вчене звання доцента.

1957 року Міністерство охорони здоров'я УРСР перевело Е.Н. Бергера на роботу у щойно створений Тернопільський медичний інститут на посаду завідувача кафедрою патологічної фізіології. 1962 року він захистив дисертацію на ступінь доктора медичних наук. 1966 року його затвердили у вченому званні професора.

1975 року Е.Н. Бергер був звільнений з роботи в Тернопільському медичному інституті у зв'язку з переходом на пенсію. Кафедрою патологічної фізіології він керував 18 років. Детальніші відомості про цей період його діяльності можна знайти на сторінках наявної у фонді брошури «Сторінки історії кафедри», виданої до 40-річчя заснування Тернопільського медичного інституту (2007), а також у статті до його 100-річного ювілею (2010).

На зберіганні знаходяться дипломи та атестати проф. Е.Н. Бергера: диплом про закінчення медичного інституту (№ 2029), дипломи про присудження наукових ступенів кандидата (рішення ради Харківського медичного інституту від 3 липня 1938 року) та доктора медичних наук (рішення ВАК від 6 лютого 1965 року), атестати про присвоєння вчених звань старшого наукового співробітника (рішення ВАК від 29 листопада 1939 року), доцента (рішення ВАК від 5 квітня 1947 року), професора (рішення ВАК від 16 квітня 1966 року).

Відкладено також два посвідчення: перше — до ювілейної медалі «Тридцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.», врученої 6 травня 1975 року, друге — до медалі «Ветеран праці» від 25 червня 1977 року.

У фонді є 17 чорно-білих світлин і 5 виконаних олівцем портретів Еммануїла Наумовича з авторськими підписами.

Напрямок наукової діяльності Е.Н. Бергера склався в період його багаторічної праці в лабораторіях, керованих проф. Д.О. Альперном. Його дослідження присвячені, головним чином, з'я-

суванню ролі хімічних медіаторів нервового збудження в діяльності нервової системи і в патогенезі її розладів. Початок вивчення ролі хімічних факторів нервового збудження науковцями харківської школи припадає на ті часи, коли хімічна теорія синаптичної передачі робила перші кроки. У статті, опублікованій з нагоди 125-річчя кафедри патологічної фізіології Харківського медичного університету (1996), проф. Е.Н. Бергер згадав: «Минуло лише трохи більше 10 років з часу класичних експериментів Отто Леві (1921), і сама теорія ще значною мірою носила дискусійний характер. Д.О. Альперн один з перших взявся до її розробки». Ця тематика стала провідною в науковій діяльності проф. Е.Н. Бергера. Більшість його праць — єдина логічна лінія досліджень у цій важливій галузі науки.

Результати досліджень харкі-

вського періоду лягли в основу кандидатської дисертації «Парасимпатический медиатор и холинэстераза при нарушении функций вегетативной нервной системы» та докторської дисертації «О роли некоторых гуморальных факторов в деятельности нервной системы». Було доведено, що при захворюваннях, які характеризуються змінами діяльності вегетативної нервової системи (виразка шлунка та дванадцятипалої кишки, спастичний коліт, бронхіальна астма), нагромадження в крові парасимпатичного медіатора ацетилхоліну пов'язано з надмірною його продукцією, а не з гальмуванням активності холинэстерази. Поруч із системою регуляції біохімічних процесів, які визначають інтенсивність ферментативного гідролізу ацетилхоліну, в організмі існує система модуляції чутливості холинореактивних структур до дії медіатора. Один з її механізмів реалізується за участю передньої та задньої долі гіпофіза.

У Тернополі Еммануїл Наумович продовжив дослідження нервово-гуморальної регуляції та її розладів при експериментальних порушеннях функцій наднирників і щитоподібної залози, міокардіодистрофії, при експериментальних виразках шлунка та шкіри. Результати їх знайшли відображення у монографії «Нейрогуморальные механизмы нарушения тканевой трофики» (Київ, 1980), примірник якої відкладено у фонді.

З позицій загального патолога Е.Н. Бергер сформулював власні погляди на патогенетичну єдність таких дистрофічних процесів, як симпатоміметичні некрози міокарда, стресорні виразки шлунка, денерваційні виразки шкіри. Механізм розвитку цих дистрофій пов'язаний, на думку автора, з надлишковим і незбалансованим утворенням, нагромадженням і взаємодією фізіологічно активних агентів на ґрунті порушення функцій нервової системи. Розвиток дистрофічного процесу та його наслідки визначаються трьома факторами. Насамперед — це здатність організму мобілізувати локальну захисну реакцію, спроможну протидіяти патогенному впливу агента, що нагромадився у тканині. Другим чинником, що впливає на розвиток дистрофічного процесу, є гормони загального впливу, зокрема, кортикостероїди, які можуть підсилювати нагромадження патогенно діючої речовини або ж змінювати чутливість тканин до її впливу. Нарешті спільність досліджених типів порушень тканинної трофіки полягає в тому, що певне значення в їх патогенезі мають зміни кровопостачання тканин: недостатність кровопостачання серця — в патогенезі симпатоміметич-

них некрозів міокарда, порушення мікроциркуляції з ішемізацією тканини — в патогенезі виразок шлунка та шкіри.

Водночас патогенез кожного дистрофічного процесу має свою специфіку. Вона залежить від того, який саме фізіологічно активний агент відіграє провідну роль, — ацетилхолін, катехоламіни, простагландини. Дія гормонів кори наднирників і щитоподібної залози накладається на первинно тканинні гуморальні механізми, створюючи можливості для їх прояву або підсилення.

Зроблені у монографії наукові узагальнення були новими для свого часу.

Значний масив фонду становлять матеріали, які стосуються захисту докторської дисертації, а саме: а) протокол засідання кафедри патологічної фізіології Харківського медичного інституту під головуванням проф. Д.О. Альперна від 29 вересня 1961 року, де було рекомендовано дисертацію до офіційного захисту; б) листування Е.Н. Бергера з радою Ростовського-на-Дону медичного інституту з питань прийому дисертації до захисту та друкування автореферату; в) вирізки з газети «Малат» з оголошеннями про дату захисту; г) стенограма-протокол № 34 засідання вченої ради Ростовського-на-Дону медичного інституту від 10 грудня 1962 року з текстами доповіді здобувача і виступів офіційних опонентів доктора медичних наук, проф. А.Н. Гордієнка, докторів біологічних наук, професорів М.В. Данилова і Н.І. Николаєвої; г) результати голосування: за — 35, проти — 3.

До цих матеріалів додано вітальні листи, поштівки, телеграми від співробітників кафедри патологічної фізіології Тернопільського медінституту, студентів III курсу, гуртківців Ж. Пасічник і В. Кривохатка. Привітали його й колеги-харківчани: доктор медичних наук З.Г. Арлозоров — керівник лабораторії патологічної фізіології Українського інституту переливання крові, проф. Б.В. Альошин — завідувачий відділом Харківського інституту ендокринології і хімії гормонів.

Проф. Е.Н. Бергер опублікував майже 100 наукових праць. Привертає увагу надрукована в журналі «Патологическая физиология и экспериментальная терапия» (1978) та передана в архів велика оглядова стаття дискусійного характеру й рідкісної тепер тематики — про етіологічне та патогенетичне значення фізіологічних регуляторних асиметрій, які історично склалися в життєво важливих системах організму (регуляція судинного тону, гемокоагуляції, рівень глюкози) і стали базисом для виникнення низки захворювань (артеріальна гіпертензія, тромбоз, цукровий діабет) у випадках хронічного перенапруження названих систем і виснаження їх найслабших ланок. Цікавили дослідника й питання загальнобіологічного характеру, зокрема, роль генетичного контролю в морфологічній еволюції, про що свідчить його листування з Ю.Т. Дьяковим, професором Московського університету.

ДАЛІ БУДЕ

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

НІНА ЛОПУГА: «ЛЮБЛЮ СВІЙ УНІВЕРСИТЕТ, БО ВІН НАЙКРАЩИЙ»

(Закінчення. Поч. на стор. 1)
– 3 пацієнтами спілкуєтесь...
 – ... в лікарні під час практичних занять. Вже з другого курсу нас вчать як правильно розпитати та оглянути пацієнта для оцінки його стану, грамотно зібрати анамнез. Доглядаємо за хворими терапевтичного, хірургічного профілю, спілкуємося з маленькими пацієнтами. З дітьми – найцікавіше, і водночас найважче. Пригадую ситуацію з п'ятирічним хлопчиком. «Давай я тебе послушаю»... «Не хочу». Погодився лише після того, як ми довго разом дивилися у вікно і рахували сніжинки.
– Вступ до університету – це старт у нове життя. Адапувалися швидко?
 – Спочатку нова система на-

вчання зі складанням модулів здалася важкою, але нині жодних проблем не бачу, навпаки, все подобається. Хоча під час сесії нервово напруження присутнє, як би старанно не готувалася. Після іспиту перший дзвінок – мамі, яка, знаю, хвилюється за мене ще більше, ніж я за себе. Хоча завжди мене заспокоює: «Не хвилюйся, ти ж усе вивчила...»
– Оптимальний вид відпочинку для вас...
 – ... заняття спортом. У волейбол граю з 6 класу, маю перший юнацький розряд. В університеті діє секція з волейболу, куди я одразу записалася. Вхожу також до складу збірної ТДМУ з волейболу. На змаганнях між тернопільськими вишами наша команда посіла 2 місце. Не обходиться

без цікавих товариських матчів і під час традиційних Міжнародних студентських літніх шкіл. Брала участь в них як торік, так і цього літа.
– Що особливо сподобалося?
 – Дуже тепла, майже родинна атмосфера. Кожен день дарує заряд позитивної енергії. Дуже вдячна ректорові ТДМУ, професору Михайлові Михайловичу Корді за те, що підтримав проєкт, започаткований попереднім ректором, професором Леонідом Якимовичем Ковальчуком, і продовжив славу традицію організації літніх шкіл. Вони класні! Це чудова можливість поєднати навчання і відпочинок, познайомитися зі студентами інших медичних вишів, більше

довідатися про культуру інших народів. До програми ввійшли і спортивні змагання, і різні тренінги, приміром, з надання першої медичної допомоги, де учасники проявили свої лідерські якості та вміння працювати в команді. А ще цікаві концерти і презентації! Цього літа у мене з'явилися багато нових друзів з інших медичних ВНЗ України. Мрію про участь у літніх школах і наступного року.
– Каникули збігають швидко, але серпень ще попереду.
 – У серпні плануємо всією сім'єю відпочити в Карпатах: батьки, мій молодший брат Олексій, який закінчив 10 клас, і я.
– Олексій теж збирається стати лікарем?
 – Наразі його захоплення –

іноземні мови. Вивчає англійську та польську.
– Найчастіше згадуєте зараз...
 – ... свою студентську групу, яку дуже люблю. Це як друга родина, адже під час навчання проводимо разом багато часу. Останнього дня занять сиділи, згадували, скільки всього вже пережили! І зараз від згадки про друзів теплішає на душі. А ще кажуть: не жив у гуртожитку – не був студентом. Я мешкаю в гарному гуртожитку, де є всі умови для навчання, і у мене чудові сусідки по кімнаті – Оля та Таня. Оля родом з Рівного, Таня приїхала з Хмельниччини. Ми разом готувалися до сесії, допомагаючи одне одному. Додому під час навчання їздила зрідка, ніколи було. Частіше батьки приїжджали, бо мама дуже любить Тернопіль. А тепер і я його люблю, бо тут – мій університет, який нині є одним з найкращих медичних вишів України.

Оксана БУСЬКА

ДО ВІДОМА

СТВОРЮЮТЬ АСОЦІАЦІЮ ВИПУСКНИКІВ ТДМУ

Шановні випускники Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського!
 За прикладом провідних університетів світу та України ініціативна група запропонувала створити громадську організацію «Асоціація випускників Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського».
 Завданнями асоціації можуть бути, зокрема:
 – захист законних інтересів своїх членів, сприяння розв'язанню їхніх проблем;
 – сприяння створенню й розширенню зв'язків між випускниками ТДМУ та його кафедрами;
 – сприяння розвитку ділового співробітництва між ТДМУ й фізичними та юридичними особами з метою подальшого працевлаштування та професійного розвитку випускників університету – членів асоціації;

– участь у проведенні моніторингу професійних досягнень випускників університету;
 – сприяння удосконаленню системи підготовки медичних кадрів і приведенню їх у відповідність до світових стандартів;
 – сприяння членам асоціації у сфері медичної освіти під час проходження практики та стажування;
 – сприяння науково-дослідницькій роботі фахівців-медиків – членів асоціації;
 – сприяння розвитку зв'язків з іншими громадськими організаціями та співробітництва між вищими медичними навчальними закладами;
 – створення сприятливих умов для підвищення творчої та професійної активності членів асоціації.
 Запрошуємо вас взяти участь в установчих зборах зі створен-

ня Асоціації випускників Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського та прийняття Статуту асоціації.
Установчі збори заплановано провести 17 жовтня 2015 року.
 Просимо повідомити про вашу згоду взяти участь в установчих зборах.
Контактний телефон: (0352)52-41-83 (секретаріат ректорату).
e-mail: universiti@tdmu.edu.ua
Поштова адреса: 46001, м. Тернопіль, майдан Воли, 1, Тернопільський державний медичний університет імені І.Я.Горбачевського, секретарю ініціативної групи зі створення Асоціації випускників Паламарчуку А.І. (моб.тел. 067-913-46-09).
 Альма-матер чекає на вас!
З повагою ректор ТДМУ, професор Михайло КОРДА

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

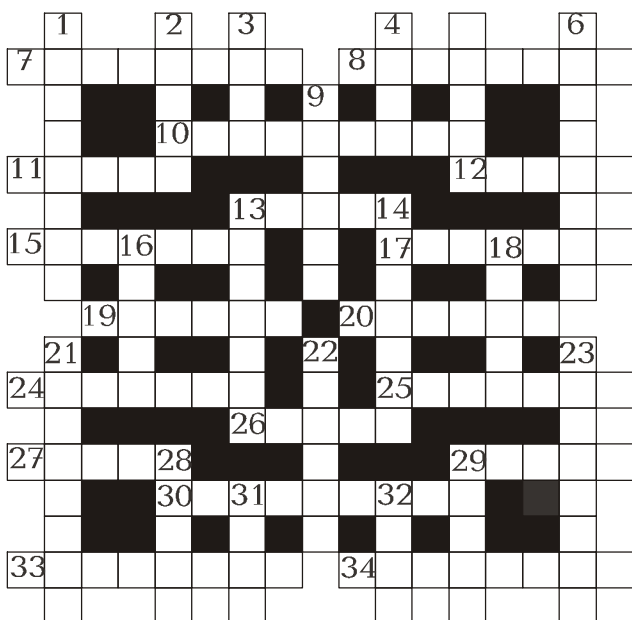

16.07.1980–26.06.2015
Ректорат, профком, працівники та студенти ТДМУ ім. І.Я.Горбачевського глибоко сумують з приводу передчасної смерті після важкої хвороби провідного спеціаліста відділу навчальних віртуальних програм та відеофільмів
Сергія Миколайовича ЖМУРКА
і висловлюють щирі співчуття рідним та близьким покійного.

12.12.1938–16.07.2015
Ректорат, профком, працівники та студенти Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я.Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього завідувача кафедри філософії та українознавства, доцента
Миколи Кузьмича КУБАЄВСЬКОГО
і висловлюють щирі співчуття рідним та близьким покійного.

КРОСВОРД

Горизонталь: 7. Працівник лабораторії. 8. Мавпа, плаценосний павіан. 10. У давньогрецькій міфології – донька царя Ефіопії, врятована Персеєм. 11. Негативно-заряджений іон. 12. Хижак родини собачих. 13. Переміщення судна під дією хвиль. 15. Баштовий великий годинник. 17. Прилюдний продаж майна, товарів. 19. Місто в Одеській області. 20. Той, хто дає гарантію. 24. Група в'ючних тварин у пустельних районах. 25. Мاستило для взуття. 26. Умовно зменшене загальне зображення земної поверхні. 27. Музичний лад. 29. Водяний насос. 30. Авіаційний боєприпас для ураження наземних цілей. 33. Істівний десятиногий морський рачок. 34. Той, хто надає кредит.
Вертикаль: 1. Отруйний павук. 2. Духовий клавішний музичний інструмент. 3. Позитивний полюс джерела електричного струму. 4. Французький живописець XIX ст Едуар... 5. Старовинна холодна ручна зброя. 6. Особа, що має необмежену владу і нав'язує свою волю іншим. 9. Вчене звання викладачів вищих навчальних закладів. 13. Цистерна для рідкого палива на транспортному судні. 14. Кожна з трьох трубчастих кісток, що утворюють скелет пальців. 16. Манільське прядиво, з якого виготовляють канати, корабельні снасті. 18. Те саме, що й скорбут. 21. Бак з герметичною кришкою для бензину. 22. Поширений в Африці птах з пишним пір'ям. 23. Звуковий обсяг голосу. 28. Зимовий сорт яблуні. 29. Хижий ссавець родини єнотових. 31. Давнє індіанське плем'я, яке жило на території Перу. 32. Планета Сонячної системи.

Відповіді на сканворд, вміщений у № 13, 2015 р.

1. «Отелло». 2. Пуд. 3. Удав. 4. Тичина. 5. Лобода. 6. Октава. 7. Чад. 8. Ігор. 9. Вінчі. 10. Чобіт. 11. Див. 12. АПК. 13. Іван. 14. Гітара. 15. Атом. 16. Шок. 17. Пшоно. 18. Бюст. 19. Аврал. 20. Ют. 21. Альберта. 22. Корчма. 23. Амур. 24. Брендон. 25. Ребус. 26. Арбітр. 27. Марс. 28. ІС. 29. Об. 30. Матьє. 31. Ерг. 32. Буле. 33. Неру. 34. Адрес. 35. Бум. 36. Анатолій. 37. Ореади. 38. Орден. 39. Рот. 40. Нога. 41. До. 42. БМП. 43. Ан. 44. Сир. 45. Бульба. 46. АРС. 47. Броди. 48. Син. 49. Лама. 50. Лан. 51. Датоліт. 52. Бром. 53. Пліт. 54. Вокал. 55. Атака. 56. Айола. 57. Оратор. 58. Лото. 59. Вишня. 60. Ом. 61. Ікар. 62.Ітака. 63. Назар. 64. Аква. 65. Аз. 66. Лат. 67. Швейк. 68. Ноша. 69. Нз. 70. Плай. 71. Лот. 72. Вовчок. 73. Ас. 74. Зоя. 75. Сухар. 76. Ва. 77. Уста. 78. Арія. 79. Крос. 80. Біб. 81. Рис. 82. Ранчо. 83. НЛО. 84. ОМО. 85. Бах. 86. Бар. 87. Лом. 88. Око.